

Zásadné pripomienky
k zákonu č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch
a odborných zamestnancoch
a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Tento dokument bol vytvorený v rámci projektu „Etablovanie sociálnej práce v školských zariadeniach a zavádzanie programov osobnostno-sociálnej výchovy do škôl“.

Realizácia projektu je možná vďaka finančnej podpore z Európskeho sociálneho fondu, prostredníctvom operačného programu Efektívna verejná správa.

Informácie o OP EVS nájdete na <http://www.reformuj.sk/>.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Realizátorom projektu je občianske združenie PERSONA. Partnerom projektu je Slovenská komora sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce.

PERSONA, Vrančovičova 29, 841 03 Bratislava, www.ozpersona.sk

Slovenská komora sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce, Mokrohájska cesta 3,
841 04 Bratislava, www.socialnapraca.sk

Zásadné pripomienky k zákonu č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1. V § 6 odsek (2) písm. a) sa pridáva slovné spojenie „výkon sociálnej práce“

(2) Pracovnou činnosťou odborného zamestnanca sa rozumie

a) výkon činnosti psychologickkej, logopedickej, sociálno-pedagogickkej, liečebno-pedagogickkej alebo špeciálno-pedagogickkej, výkon sociálnej práce a reedukácia detí a žiakov a ostatné činnosti s tým súvisiace,

2. V § 6 odsek (2) písm. b) sa pridáva slovné spojenie „pomoc pri ochrane dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa medzinárodného dohovoru^{xy}“, ktoré odkazuje na poznámku pod čiarou č. XY v znení Dohovor o právach dieťaťa (oznámenie č. 104/1991 Zb.):

(2) Pracovnou činnosťou odborného zamestnanca sa rozumie

b) poskytovanie kariérového poradenstva, sociálneho poradenstva a prevencie vo výchove a vzdelávaní, pomoc pri ochrane dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa medzinárodného dohovoru^{xy} a ostatné činnosti s tým súvisiace alebo

poznámku pod čiarou č. xy) Dohovor o právach dieťaťa (oznámenie č. 104/1991 Zb.).

3. V § 23 sa pridáva písmeno g) so znením:

g) sociálny pracovník a terénny sociálny pracovník.

4. V § 27 sa pridáva odsek (4) so znením:

(4) Sociálny pracovník a terénny sociálny pracovník pri výkone pracovnej činnosti v škole a školskom zariadení

a) poskytuje žiakom krízovú intervenciu, sociálne poradenstvo a podporu zameranú na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie;

b) poskytuje sociálne poradenstvo zákonným zástupcom žiakov, pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom;

c) pri sprostredkovaní odbornej pomoci žiakovi vykonáva sieťovanie a koordinuje činnosť medzi pedagogickými a odbornými zamestnancami, rodičmi, sociálnymi pracovníkmi sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, organizáciami v miestnej komunite a ďalšími intervenujúcimi subjektmi;

d) ochraňuje a presadzuje právom chránené záujmy dieťaťa, najmä právo na vzdelávanie, ktoré rešpektuje dôstojnosť, hodnotu a jedinečnosť každého žiaka a zabezpečuje rovnosť šancí v prístupe ku vzdelávaniu pre všetkých žiakov, čím podporuje vytváranie inkluzívneho vzdelávacieho systému;

e) vykonáva prevenciu v oblasti sociálno-patologických javov v školstve, rozvíja a realizuje preventívne programy zamerané na prevenciu a elimináciu rizikového správania detí a žiakov a tiež prevenciu a elimináciu sociálno-patologických javov, ktoré ich ohrozujú;

f) organizuje výkon supervízie pedagogických a odborných zamestnancov, vykonáva osvetovú činnosť, organizuje celoživotné vzdelávanie a programy zamerané na rozvoj kompetencií a budovania kapacít s cieľom podpory školskej úspešnosti žiakov a kreovania pozitívnej a inkluzívnej školskej klímy.

Odôvodnenie pripomienok

Hlavným cieľom nášho pripomienkovania zákona je legislatívna úprava postavenia sociálnych pracovníkov v rezorte školstva a zosúladienie predkladaného návrhu zákona so zákonom č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov definuje v § 6 odsek (2) písm. b) pracovné činnosti odborných zamestnancov nasledovne: poskytovanie kariérového poradenstva, sociálneho poradenstva a prevencie vo výchove a vzdelávaní a ostatné činnosti s tým súvisiace. Vzhľadom na deklarované poskytovanie sociálneho poradenstva, chýba v § 23 pri vymenovaní odborných zamestnancov odborník, ktorý by bol kompetentný sociálne poradenstvo v školách a školských zariadeniach poskytovať. Takýmto odborným zamestnancom je sociálny pracovník.

Rovnako zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní, ktorý upravuje školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, uvádza medzi činnosťami poskytovanými v rámci poradenstva aj sociálnu činnosť (napríklad poskytovanie sociálneho poradenstva, či socioterapie). Táto je realizovaná pedagogickými a odbornými zamestnancami, medzi ktorých podľa platnej legislatívy sociálny pracovník nepatrí.

Bol prijatý zákon č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej v texte aj Zákon č. 219/2014 Z.z.), ktorým bola legislatívne sociálna práca zadefinovaná ako „odborná činnosť vykonávaná sociálnym pracovníkom alebo asistentom sociálnej práce na účel ustanovený osobitným predpisom“ (viď § 2, ods.1 zákona č. 219/2014 Z.z.). Tiež bol legislatívne zadefinovaný aj kvalifikačný predpoklad na výkon odbornej činnosti, ktorá spadá pod kompetenciu sociálneho pracovníka, ktorým je získané vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore sociálna práca, ako aj kvalifikačný predpoklad na výkon odbornej činnosti, ktorá spadá pod kompetenciu asistenta sociálnej práce, ktorým je získané vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa v študijnom odbore sociálna práca (viď § 5, ods.1 zákona č. 219/2014 Z.z.).

Rovnako zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v § 19, ods. 1 definuje sociálne poradenstvo ako odbornú činnosť zameranú na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá sa vykonáva na úrovni základného sociálneho poradenstva a špecializovaného sociálneho poradenstva. Pod *základným sociálnym poradenstvom* sa rozumie posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci a pod *špecializovaným sociálnym poradenstvom* sa rozumie zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu problémov fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a poskytnutie im konkrétnej odbornej pomoci (viď § 19, ods.2 a 3 zákona č. 448/2008 Z.z.).

§ 84, ods. 5

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v § 84, ods. 5 definuje aj kvalifikačné predpoklady na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva, ktoré podľa zákona môže vykonávať fyzická osoba, ktorá má jednoročnú prax v priamom styku s cieľovou skupinou a spĺňa podmienku odbornej spôsobilosti na výkon sociálnej práce sociálnym pracovníkom podľa osobitného predpisu, ktorým sa myslí zákon č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci.

Napriek výskytu mnohých sociálnych problémov žiakov, ktoré pedagogickí a odborní zamestnanci škôl evidujú, chýba v multidisciplinárnom tíme odborných zamestnancov škôl odborník, ktorý by bol kompetentný riešiť sociálne problémy, realizovať programy sociálnej prevencie a ktorý by zároveň koordinoval multidisciplinárny tím odborníkov s cieľom komplexnej pomoci deťom a žiakom v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá negatívne ovplyvňuje ich školskú úspešnosť a znižuje ich kvalitu života.

Máme za to, že aj pracovníci Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR si uvedomujú potrebu riešiť sociálne problémy žiakov, nakoľko definícia pracovnej činnosti odborného zamestnanca v § 6, ods. 2 zákona č. 138/2019 Z. z. obsahuje aj poskytovanie sociálneho poradenstva a prevencie vo výchove a vzdelávaní a ostatné činnosti s tým súvisiace. Rovnako zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní, ktorý upravuje systém výchovného poradenstva a prevencie, uvádza medzi činnosťami poskytovanými v rámci výchovného a psychologického poradenstva (§ 131) aj sociálnu činnosť: poskytovanie sociálneho poradenstva (§ 131, ods. 4, písm. b) a vykonávanie socioterapie (§ 131, ods. 4, písm. c).

Vzhľadom na uvedené, navrhujeme zaradiť medzi odborných zamestnancov v zmysle § 23 zákona č. 138/2019 Z. z. kategóriu odborného zamestnanca, ktorý by bol kompetentný riešiť sociálne problémy žiakov a realizovať programy sociálnej prevencie. Rovnakú kategóriu odborného zamestnanca navrhujeme zaradiť do § 131, ods. 4 zákona č. 245/2008 Z. z.. Takýmto odborným zamestnancom je navrhovaný školský sociálny pracovník.

Medzi zákonne vymedzené kompetencie školského sociálneho pracovníka v zmysle § 27 zákona č. 138/2019 Z. z. navrhujeme nasledovné:

- poskytuje žiakom krízovú intervenciu, sociálne poradenstvo a podporu zameranú na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie;
- pri sprostredkovaní odbornej pomoci žiakovi vykonáva sieťovanie a koordinuje činnosť medzi pedagogickými a odbornými zamestnancami, rodičmi, sociálnymi pracovníkmi sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, organizáciami v miestnej komunite a ďalšími intervenujúcimi subjektmi;
- ochraňuje a presadzuje právom chránené záujmy žiaka, najmä právo na vzdelávanie, ktoré rešpektuje dôstojnosť, hodnotu a jedinečnosť každého žiaka a zabezpečuje rovnosť šancí v prístupe ku vzdelávaniu pre všetkých žiakov, čím podporuje vytváranie inkluzívneho vzdelávacieho systému;
- vykonáva prevenciu sociálno-patologických javov a rizikového správania žiakov, rozvíja a realizuje preventívne programy zamerané na prevenciu a elimináciu rizikového správania žiakov a sociálno-patologických javov, ktoré ich ohrozujú;
- poskytuje sociálne poradenstvo zákonným zástupcom žiakov, pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom;
- organizuje výkon supervízie pedagogických a odborných zamestnancov, vykonáva osvetovú činnosť, organizuje celoživotné vzdelávanie a programy zamerané na rozvoj kompetencií a budovanie kapacít s cieľom podpory školskej úspešnosti žiakov a kreovania pozitívnej školskej klímy.

Uvedené ťažiskové úlohy školského sociálneho pracovníka úzko súvisia so súčasným prudkým nárastom rizikového správania detí a žiakov a výskytom sociálno-patologických javov, ktoré ich ohrozujú, ako aj s potrebou vytvárania inkluzívnych vzdelávacích systémov, senzitívnych vo vzťahu k aktuálnym potrebám detí a žiakov. Školská sociálna práca má na pôde školy a školských zariadení svoje nenahraditeľné miesto, a to z hľadiska pomoci deťom a žiakom, ich rodinám, pedagogickým a odborným zamestnancom, ako aj celej komunite, ktorej sú tieto subjekty súčasťou.

Školská sociálna práca môže zohrať na Slovensku dôležitú úlohu pri skvalitňovaní a zefektívňovaní školského systému. Zatiaľ čo učitelia rozvíjajú potenciál žiakov cez odovzdávanie vedomostí a zručností, školskí sociálni pracovníci môžu poskytnúť žiakom podporu, aby mali čo najoptimálnejšie podmienky pre učenie, pomáhať im prekonávať problémy vo vzdelávaní spôsobené sociálnymi problémami, pomáhať pri začleňovaní žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vykonávať prevenciu a tiež pomáhať deťom v osobnostno-sociálnom rozvoji.

